

començà a manifestar-se una certa paranoia en el seu comportament. Ella va resoldre que tanta coincidència volia dir alguna cosa. Però què? Amb aquesta febre, durant un parell d'anys, indagà i remogué escrits de tota mena que al seu parer es relacionessin amb les seves preocupacions. Després de molt viatjar i visitar museus i biblioteques ho va tenir clar. Mesclant consideracions astrològiques amb elements d'un text apòcrif d'una comunitat de l'Església siríaca del segle VI i amb les profecies d'un pensador de Lucca coetani de Nostradamus on es referia que als tombants del segon mil·lenni s'esdevindria la presència de Déu al món amb encarnació femenina, pensà com una folla que aquest messies podia ser ella. Les quatre imatges que coneixia de la cara de la seva verge no eren més que una part de les dotze (apòstols) que deurién voltar per aquest món.

Pocs mesos van ser necessaris per bastir els dogmes de la seva església. Remodelà la seva casa des Cubells i la va decorar amb tonalitats moradenques i amb simbologia feminista; a tot arreu cercles i creus enllaçats. Ajudada per dues amigues de la infància a les quals va prometre vacances indefinides a Eivissa, a més del cardenalat, inicià les tasques de proselitisme per les zones de Badia de Portmany i Platja d'en Bossa entre el turisme marginal i el personal d'hosteleria. A mesura que s'anaven fent conversions, Clea planificà una organització jerarquitzada i va establir una tasca de predicació, per parelles i casa a casa, semblant al que fan els testimonis de Jehovà. Després d'un temps de màxim apogeu en el qual la congregació constava de sis alemanyes, tres irlandeses, cinc filipines, una senegalesa, quatre andaluses, dues gallegues i na Maria Bonet Marí, antiga veïna de Porroig, no es varen fer més captacions i fins i tot hi hagué alguna deserció.

Unes setmanes d'angoixa de Clea, que cada volta es tornava més irascible en constatar la decadència de la seva congregació, desembocaren en una nit d'insomni en la qual es va produir una gran tempesta amb molts llamps i trons. Aquesta nit Clea decidí que construiria unes ales i, aprofitant la conjunció Mart-Saturn-Plutó, aniria a visitar Déu per tal de rebre instruccions.

Quinze dies més tard que el nostre eriçó fes l'últim sospir a la carretera que va des Cubells a cala d'Hort, uns pescadors que havien tirat les xarxes davant Formentera, a la punta de sa Pedrera, varen trobar el cos bastant desfigurat d'una dona amb unes estranyes peces de fusta que li penjaven dels braços.

L'endemà el periodista de l'Informatiu Balear apareixia a la pantalla televisiva entrevistant na Maria Bonet Marí, la qual declarava:

—Sí; era una dona molt agraçada i que estava molt de naltros. Sempre volia fer es bé pertot i mai es preocupava mica d'ella. Emperò, jo ja li ho deia, jo, quan me vengué amb allò de ses ales li vaig dir de dret que havia trabucat des cap. Jo ja li ho deia, jo. Ai, Déu meu, no som res!

VICENÇ RIBAS I CABEDO

Reflexions crítiques treballs b

per Pere

Encara que la vida d'un home no és mesurable —i la biografia no és més que l'intent de repetir-la—, sí que són tangibles, per bé que interpretatius, els seus efectes. La repetició en forma d'interpretació ofereix un exemple clar i concret d'allò que està destinat a fracassar: l'intent de fer accessible l'obra d'un home, d'arribar a comprendre la seua íntima peculiaritat, de sondejar el seu misteri.

Les dificultats per dur a terme la tasca d'investigació, en el millor dels casos, ens duu a conviccions que, encara que siguin fonamentades, no hem de confondre amb certes. Els límits del coneixement són estrets i estan sempre presents. Quan una troballa il·lumina el camp d'investigació, aparentment els límits retrocedeixen, però segueixen de manera inexorable allà on el nou factor presenta el seu costat més obscur. Com més clars estan els límits d'un fet, més enigmàtic passa a ser allò no comprovat. El treball es converteix així en una finalitat en si mateix, i en una font d'enriquiment personal, alimentat amb l'esperança que algun dia pugui també enriquir els lectors.

Per dur a terme aquesta tasca amb el màxim de rigor s'haurien d'emprar molt més sovent les paraules "tal vegada", o escriure directament en condicional. La idea que això hauria provocat una escriptura —i per tant una lectura— fatigosa m'ha decidit a escriure donant per certes algunes conviccions, poques, no suficientment comprovades. El lector haurà de fer la feina d'avaluar aquest element subjectiu, encara que tenint sempre en compte que totes les dades que s'exposen estan fonamentades amb fets reals. És clar que el lector s'haurà d'accontentar amb una figura que neix de la capacitat d'imaginació, cosa que no hem de confondre amb la inventiva. Ja s'ha dit que tota obra biogràfica comporta una part més o menys important —quantitativament i qualitativament— d'imaginació novel·listica. D'altra banda, si tot el que es diu s'exposàs amb una autoritat sòlidament basada, l'incert límit que separa els fets de les suposicions —dos factors del tot necessaris i presents—, seria difícilment recognoscible. Per això, tal vegada la imatge de la

* Pere Vilàs Gil és autor de: *Joaquín Gadea Fernández. La vida d'un mestre* i d'una biografia de pròxima aparició del corsari eivissenc Jaume Planells Ferrer "Sit".

Vilàs Gil

Vilàs Gil

S. M. leg. 40

Relacion de servicios de D.^h Joaquin Planells Veniente de Fragua de la R.^a Arm.
y Capitan del Puerto de Yucata de donde es natural, de Edo de 60 años, su sal.^a 1763

Tiempo en que estuvo a ser.

Empleos.

Tiempo que a servido.

Días.	meses.	Años.		Años.	meses.	Días.
2	Septiembre	de 1735.	Niferez de Fragua?	4	11	28
28	Aguila	de 1740.	Niferez de Navia	27		20
17	Agosto	de 1767.	Veniente de Fragua?	3	9	9

Total del tiempo que sirve hasta esta hora?

35..... 9..... 27.....

On 16. de Añho de 1730. se combenir con el Padre con un Indique singular con 12 Hermanos, y con Amos. dho. con el qual sefueron un Piquete con 52 escudos, de los quales fructificaron 12. en la ciudad, y anualmente se reparten con los Padres. En 2. de Agosto del mismo año salio al Cero por sucesos de particularidad en otro Indique con el Sr. Placa, que moraba y se dirigia a la Ciudad de Montevideo, en via qual sefueron sus Comendaciones de las Indias de Argentina. En 14. de Añho de 1731, se determino en clase de Real cedula, a la Comendacion de la Salceda, al Rey nombrarla con 500 Escudos, que se daban en Arrears, y dadas en ella 10000 Pesos en 11. de Añho de 1733. se repartio Capitan, siendo con Padre el Comendante, con motivo a favor de los Indios del Condo. 5.º de Añho, Capitan, quien lo daban al Comendante de la Caceria de Orom, con 10000 Pesos, y el Padre con 20. de Añho, en donde con la Comendacion de dho. Condo, que en hacer la porcion de dho. Padre, y de Comendante, para el dho. Padre con la Comendacion que a hallaba la Placa de Orom con el fin de hacer sus Comisiones; Después de un talon casado, y no encontraron el dho. Padre, ni la Salceda, para ir sobre la Caceria, antes de comenzar, por el por aquel modo podia hacer Pe. con, y tambien repartir a dho. Padre para el dho. Condo con 16. Escudos, los que congreso a la Salceda, y con ella pasaron a Montevideo, donde encontraron a dho. Condo. 1.º de Añho, de la Comendacion, quien ponia la Placa, y su Comendacion a dho. Condo, el Condo en aquella Placa: En Junio del mismo año salio en comencia a la Oquiza en forma de Piquete, y en halla con el fin de la Indica de dho. Placa, y luego que fue montado, quedo a las Orom del Indique, y 5.º de Añho quien los repartio a hacer de Comend. y para diligencias del R. Obispo; y tambien, repartio con 5.º y comendacion el mundo de la Placa, al Condo 5.º de Añho Joseph Ballejo, comenzo aho Com. con 10. de Añho de 1735. El otro de 1736, hallaron Capitan de Padre, solo mandaron la Placa con dho. a favor de la Com. de Capitan, y en 2.º de Añho repartio un Indique singular a dho. Padre en forma; en 3.º de Añho una Placa, las quales Comend. repartio con Sr. Placa dho. Condo. Después fue destinada a combenir con el Salceda, el Condo, que congreso al Regente de Comend. con 10. de Añho, a dho. y combenir con Sr. Placa, y combenir con Orom, y combenir con Placa al dho. Padre a Montevideo, en caso que dho. Padre, y se le comenzo el mundo propiamente a dho. Placa. En Añho de 1737, solo comenzo al Reparto de las Com. de repoblacion, en las quales comenzo la Salceda 5.º de Añho, que se repartio al mundo, y tambien repartio con Placa, a comenar en Indica, que habian las Salceda Argentina en aquella Com. luego en este repartio un Indique de aquella Indica: Entre dho. Condo, con la qual ponia a comenzar al Padre con 10. de Añho. En 16. de Añho, salio al Cero con dho. Salceda en las Com. de Montevideo, y por dho. Padre, comenzo con Salceda, solo con el fin de repartir, con motivo de haber de Indique dho. Padre con dho. Comend. y dho. Padre con dho. Padre, y con Placa con largo comendacion a favor de la Com. para hacer los Comend. rep. el mundo 10. de Añho. Comend. salieron al mundo de Indica, solo con el fin de repartir, con motivo de haber de Indica, y de comendacion comenzo a la Indica Argentina que le hicieron dho. Padre.

Primera pàgina del full de servei de Jaume Planells "Sit".
Lligall 70 de la secció *Marina* de l'arxiu de Simancas.

vida d'un personatge fa que agafi un aspecte d'heroi domesticat i dòcil, d'una docilitat justificada i noble, però que estic segur que no reflecteix la seua autèntica forma de ser, raó per la qual qualificàvem de missió impossible l'intent d'apropar-s'hi vertaderament. Així mateix, la peremptòria i inextingible voluntat d'apropament i la descripció de tots els fets provats i documentats, manejats amb la sincronia precisa per fer una obra plausible, tot i haver-nos fet comprovar les barreres de la nostra imaginació, es manifesten en la majoria d'aspectes més o menys aïllats i concrets de

la realitat. D'altra banda, el lector haurà de comprendre i, si és el cas, acceptar i disculpar, el fet que l'autor intenti l'aventura de noves experiències. Vull dir amb això que darrere els personatges, i no precisament en últim lloc, es manifesta la pròpia mentalitat de l'autor, mentalitat que a la vegada és complexa, canviant i formada per multitud de factors vivencials i ambientals.

En efecte, és impossible l'intent de comprendre una figura del passat sense haver fet abans l'intent de comprendre's a si mateix. La dificultat és ben patent, ja que generalment hi ha poca afinitat entre la psique del personatge i la del seu intèrpret. Aquest es veu obligat a fer una anàlisi sota la perspectiva de l'experimentació personal, amb un seriós compromís amb ell mateix de no utilitzar com a mesura de criteri les reaccions que els fets investigats provoquen en el propi ànim, o bé una irreflexiva condescendència a un públic, del qual l'autor també forma part, que vol que el personatge sigui precisament així i no d'una altra manera.

Heus aquí, idò, la clau d'una biografia no prou acurada: que troba fàcils explicacions per a tot, sempre que estigui situada en un àmbit tolerant i accessible per a nosaltres i no excedeixi el camp de la nostra pròpia visió, és a dir, una visió ideal. En aquest sentit he de remarcar que l'adhesió i la identificació de qui escriu amb el seu personatge afecten de soca-rel la credibilitat dels fets exposats. En aquestos casos, invariablement es produeix un fenomen d'utilització sublim del llenguatge com a eina inconscient per elevar o, segons el cas, detractar el nivell del personatge.

Sabem que no hi mancos qui es descriu ell mateix no pot ser objectiu –tal vegada que aquesta sigui la situació més subjectiva possible–. Avui s'accepta que tot individu té tres personalitats: la que s'esforça a aparentar davant els altres, la que ell mateix creu que té i la que realment té. Per això cada autor té la facultat d'interpretar els esdeveniments que marcaren els fets relatats, de la mateixa manera que cada lector també té la facultat d'interpretar, segons el seu estat d'ànim, una part o tot el text així compost. Aquest treball, que poca cosa té a veure amb la realitat vivencial de l'objecte, estarà distorsionat, idò, dues vegades i, a més, en proporció directa als anys que fa que ocorregueren els fets. El resultat pot ser senzillament desastrós. Ja és prou difícil fer-se un quadre de la vida i de l'experiència d'una persona coetània; si, a més, es tracta d'un personatge de segles anteriors, la nostra capacitat d'imaginació és clarament insuficient. Per això, i com a darrer recurs, es minimitza allò que té d'inquietant, s'omet senzillament allò que es troba poc important, es justifica –sovent de manera expeditiva– allò que és molest o difícil d'explicar, i així resulta una figura ben clara i arrodonida, polida i arreglada fins als més mínims detalls, de manera que respongui a un ideal que, com és natural, amb massa freqüència interpreta malament el seu paper.

PERE VILÀS GIL